

здоров'ю застрахованої особи, то до таких правовідносин підлягають застосуванню загальні положення ЦК України. Тобто, у випадку, якщо за рахунок коштів Фонду проведено страхові виплати, що знаходиться в безпосередньому причинному зв'язку з діями працівника роботодавця, правовідносини з яким не охоплюються сферою загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, то витрачені Фондом кошти є для нього шкодою в розумінні ст. 1166 ЦК України. Отже, у випадку, якщо Фонд після виплати страхового відшкодування має право звернутися до заподіювача шкоди з вимогою про відшкодування сплачених сум, такі правовідносини мають характер цивільних та регулюються нормами цивільного законодавства.

Список бібліографічних посилань

1. Крупчан О. Гарантії держави з відшкодування збитків однієї із сторін приватного відношення, заподіяних іншою його стороною. *Юридична Україна*. 2007. № 1. С. 50–53.

2. Про охорону праці : закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст. 668.

3. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди : постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.03.1992 № 6 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92> (дата звернення: 20.03.2019).

Одержано 10.04.2019

УДК 347.1

Ольга Володимирівна СИДОРЕНКО,

старший викладач кафедри інформатики та інтелектуальної власності
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»,
кандидат юридичних наук

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ (ВИРАЗИ) У ВИНАХОДАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОМП'ЮТЕРНОЮ ПРОГРАМОЮ

За останні десятиліття намітилася тенденція згідно якої математичні вирази використовуються не тільки для відображення (вираження) предметних, фізичних ознак реального об'єкта, але й суто математичних.

Однак класична патентна система ще до цього не готова, зокрема, в міжнародній патентній класифікації винаходів (далі – МПКВ) відображено (опосередковано) у п. 29.1.5 АРВ РФ «Міжнародний пошук» (4), який свідчить, що відповідно до правила 39 Інструкції Міжнародний пошуковий орган не зобов'язаний проводити пошук за міжнародною заявкою тією мірою, якою ця заявка стосується і таких об'єктів, як наукові і математичні теорії; програми для обчислювальних машин.

Є ще одна проблема, на яку слід звернути увагу, коли мова йде про формулу винаходу, в якій є математичні вирази. Це встановлення факту

протиправного використання такого винаходу. Вона виникла одразу з моменту як тільки математичні вирази були введені в коло ознак формули винаходу. Її суть полягає в труднощях установлення причинно-наслідкового зв'язку між включеними у формулу винаходу математичними виразами, що не є предметними, фізичними, та отриманим результатом (у СРСР – позитивним ефектом; на сьогодні – технічним результатом). Як писав С. А. Горчинський, лише в окремих випадках з опису винаходу можна зрозуміти причинний зв'язок між математичним виразом і позитивним ефектом, який наведено у формулі винаходу. Відмінні ознаки (матеріального) об'єкта, які виражено відносинами розмірів або розрахунковою формулою, «не працюють» на досягнення позитивного результату або «працюють» на інший позитивний ефект, який не відображено у формулі винаходу.

Звернемо увагу, що «причинний зв'язок» між такою «непредметною» ознакою і метою винаходу скритий і проявляється лише в процесі експериментальних досліджень... опис яких, як правило, не надається. Ця «непредметність» ознак породжує труднощі під час ідентифікації об'єкта винаходу з реально «відтворюваними» фізичними об'єктами [1].

На жаль, з цього запитання, а саме, встановлення в суді факту протиправного використання об'єкта винаходу, формула якого включає навіть одну математичну ознаку (або вираз), не склалася судова практика в Україні. Дана проблема є ключовою і без її вирішення неможливо надати повноцінну правову охорону патентним правом винаходам, пов'язаним з комп'ютером.

Кроком до вирішення поставлених задач стала поява 4 січня 2019 року у Відомство по патентах і товарних знаках США нових Правил ЄПК [2], які патентні експерти USPTO (USPTO – Управління по патентах і товарних знаків США (the U.S. Patent Classification System) повинні дотримуватись при оцінці заявки, яка претендує на отримання патенту, згідно з розділом 101 Закону про патенти США. У нових Правилах ЄПК розглядається питання про те, чи повинні заявки на винаходи пов'язані з комп'ютерною програмою, вважатися чисто функціональними і / або невизначеними відповідно до статті 112 Закону про патенти.

Правила ЄПК вказують, що винахідники, які хочуть запатентувати винаходи пов'язані з комп'ютерною програмою, повинні мати в заявці на патент: (а) опис про практичне застосування винаходу; і (b) розкривати конкретні алгоритми для виконання заявлених функцій.

У нових Правилах ЄПК по розділу 101 говориться, що для визначення того, що в заяві міститься абстрактна ідея, експерти повинні: «(а) визначити конкретні обмеження в заявці ... які, на думку експерта, призводять абстрактну ідею; і (b) визначити, чи належать виявлені обмеження до груп об'єктів », тобто одне з наступних судових винятків щодо патентоздатності: (1) математичні концепції (методи, вирази); (2) певні методи організації людської діяльності; або (3) психічні процеси.

Щодо математичних методів, основи (G-II 3.3), то вони відіграють важливу роль у вирішенні технічних проблем у всіх галузях техніки. Проте вони

виключаються з патентоздатності за ст. 52 (2) (а), коли заявлено як таке (ст. 52 (3)).

Виключення застосовується, якщо заявка спрямована на суто абстрактний математичний метод, і претензія не вимагає технічних засобів. Наприклад, метод для виконання швидкого перетворення Фур'є на абстрактні дані, які не визначають використання будь-яких технічних засобів, є математичним методом як таким. Суто абстрактний математичний об'єкт або концепція, напр. певний тип геометричного об'єкта або графа з вузлами і ребрами не є методом, але тим не менш не є винаходом у сенсі ст. 52 (1), оскільки не має технічного характеру.

Якщо вимога спрямована або на спосіб, що передбачає використання технічних засобів (наприклад, комп'ютера) або на пристрій, його предмет має технічний характер в цілому і, таким чином, не виключається з патентоздатності згідно зі ст. 52 (2) і (3).

Як тільки експерт встановить, що заявлений предмет в цілому не виключений з патентоздатності за ст. 52 (2) і (3) і, таким чином, є винаходом у сенсі ст. 52 (1), вона розглядається стосовно інших вимог патентоздатності, зокрема новизни та винахідницького рівня (G-I, 1).

Для оцінки винахідницького рівня необхідно враховувати всі ознаки, що сприяють технічному характеру винаходу (G-VII, 5.4). Коли заявлений винахід базується на математичному методі, оцінюється, чи сприяє математичний метод технічному характеру винаходу.

Математичний метод може сприяти технічному характеру винаходу, тобто сприяти отриманню технічного ефекту, який слугує технічної мети, шляхом його застосування до галузі техніки та / або адаптації до конкретної технічної реалізації.

Так, при оцінці внеску, зробленого математичним методом, до технічного характеру винаходу, необхідно взяти до уваги, чи служить метод у контексті винаходу технічною метою.

Прикладами технічною мети, які можуть обслуговуватися математичним методом, є:

- визначення з вимірів необхідної кількості проходів ущільнювальної машини для досягнення бажаної щільності матеріалу;
- розширення або аналіз цифрового аудіо, зображення або відео, напр. зняття звуку, виявлення осіб на цифровому зображенні, оцінка якості переданого цифрового звукового сигналу;

Загальна мета, така як «керування технічною системою», недостатня для надання технічного характеру математичному методу. Технічна мета повинна бути конкретною.

Крім того, сам факт того, що математичний метод може служити технічній меті, теж недостатньо. заявка має бути функціонально обмежена технічною метою, явно або неявно. Це може бути досягнуто шляхом встановлення достатнього зв'язку між технічним призначенням і етапами математичного методу, наприклад, шляхом визначення того, як вхідні дані і вихідні дані

послідовності математичних кроків відносяться до технічної мети, так що математичний метод є причинно пов'язаним з технічним ефектом.

Визначення характеру введення даних до математичного методу не обов'язково означає, що математичний метод сприяє технічному характеру винаходу (Т 2035/11, Т 1029/06, Т 1161/04). Чи служить технічна мета математичним методом, перш за все, визначається безпосередньою технічною актуальністю отриманих результатів.

Таким чином, експерт має керуватися безпосередньою технічною актуальністю отриманих результатів при використанні математичних методів (виразів) у винаходах пов'язаних з комп'ютерною програмою.

Список бібліографічних посилань

1. Горчинский С. А. Об использовании в формуле изобретения математических выражений. *Вопросы изобретательства*. 1979. № 3. С. 23–26.

2. Guidelines for Examination // European Patent Office : офіц. сайт. Last updated: 17.09.2018. URL: <https://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/guidelines/ej.htm> (дата звернення: 03.04.2019).

Одержано 11.04.2019

УДК 347.121.1

Олена Валеріївна СІДЕЙ,

доцент кафедри цивільного права та процесу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8998-3549>

ВИДИ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПРАВОМ НА ЗДОРОВ'Я

З огляду на особливість об'єкту права на здоров'я та багатогалузевий характер регулювання відносин, що виникають з приводу здоров'я, слід визначити, що таке право є складним та являє собою встановлену державою систему юридичних норм, що покликані забезпечити нормальну життєдіяльність людини, охорону, захист та власне здійснення свого права. З розвитком медичної науки і техніки поступово формується ціла система відносин, які ще не в повному обсязі охоплені сферою цивільно-правового регулювання, але потребують такого впливу на них. Коло цих відносин не замкнене, воно буде поповнюватись все новими відносинами, які переходять у адекватній правовій формі [1, с. 62]. Аналіз Конституції України, Цивільного кодексу України, та Основ законодавства України про охорону здоров'я, дозволяє зробити висновок, що на сьогодні не існує чіткої класифікації прав, що виникають при здійсненні та захисті права на здоров'я, не має й єдиного нормативного-правового акту, який би регулював такі суспільні відносини, а тому необхідним є здійснення класифікації таких прав.